

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 29.06.2021 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Борис Велчев

Членове: Георги Ангелов	Таня Райковска
Анастас Анастасов	Надежда Джелепова
Гроздан Илиев	Павлина Панова
Мариана Карагьозова-Финкова	Атанас Семов
Константин Пенчев	Красимир Влахов
Филип Димитров	

при участието на секретар-протоколиста Мариана Малканова разгледа в закрито заседание на 29 юни 2021 г. конституционно дело № 12/2021 г., докладвано от съдия Павлина Панова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България (Конституцията) във фазата по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 14.06.2021 г. по искане на омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 64, ал. 2, изречение второ от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) (обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., посл. изм., ДВ, бр. 20 от 09.03.2021 г.).

Според вносителя на искането оспорената разпоредба, която допуска участие на обвиняемия чрез видеоконференция в производството по делото пред съда за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража в

досъдебното производство, противоречи на чл. 56 (конституционно гарантираното право на защита на всеки гражданин) във връзка с чл. 122 от Конституцията (правото на защита във всички стадии на процеса), на чл. 29, ал. 1 (правото на всеки да не бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение) и на чл. 30, ал. 1 от Основния закон (правото на лична свобода и неприкосновеност).

На първо място омбудсманът излага съображения за противоречие на чл. 64, ал. 2, изречение второ НПК с чл. 56 във връзка с чл. 122 от Конституцията. Според вносителя автоматичното и незабавно изправяне пред съд на задържаните по наказателно обвинение лица е важна процесуална гаранция за защита срещу незаконно и произволно задържане, но такава гаранция е и непосредственото възприемане от съда на обясненията на лицето в контекста на конституционното право на защита, което пък е процесуална гаранция за упражняване на всички основни права. Омбудсманът поддържа, че оспорената разпоредба ограничава обхвата на правото на защита на задържаното лице, като регламентира дистанционното му, а не присъствено явяване пред съда, който не може да придобие непосредствено впечатление от състоянието и обясненията на лицето. Вносителят допълва, че дистанционното изслушване не гарантира и основното право на обвиняемия, включващо се иманентно в правото на защита – да се запознае с доказателствата, събрани срещу него, въз основа на които се иска задържането му под стража. В тази връзка, според омбудсмана, видеоконференцията в оспорената хипотеза би могла да се отрази и на връзката между съда и защитника на обвиняемия при оценка на представените доказателства. Вносителят заключава, че присъственото явяване пред съда в хипотезата на чл. 64, ал. 2 НПК е средство за обезпечаване на обществения интерес от ефективно разглеждане на наказателното дело при достатъчни гаранции на правата и законните интереси на обвиняемия.

На второ място в искането на омбудсмана са изложени аргументи за противоречие на оспорената разпоредба с чл. 29, ал. 1 и чл. 30, ал. 1 от Основния закон. Вносителят поддържа, че незабавното изправяне пред съд на задържаните по наказателно обвинение лица е служебно задължение на органите на наказателния процес и мярка за превенция и защита срещу изтезания, нечовешко и унижително третиране за задържаните, като макар Конституцията да не регламентира изрично изискването задържаните по наказателно обвинение да бъдат незабавно изправени пред съд, то следва да бъде разглеждано като неизменна част от самото право на лична свобода и неприкосновеност, прогласено в чл. 30, ал. 1 от Конституцията.

Омбудсманът заключава, че автоматичното и незабавно физическо явяване на задържаните по наказателно обвинение пред съд е важна процесуална гаранция за правото на защита във връзка с правото на съдебна защита, за правото на свобода от мъчение, жестоко, безчовечно или унижително отношение, което има абсолютен характер и не подлежи на дерогация, и за правото на лична неприкосновеност, поради което намира, че с разпоредбата на чл. 64, ал. 2, изречение второ НПК се нарушават основни конституционни права на гражданите.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от легитимен субект на инициатива по смисъла на чл. 150, ал. 3 от Конституцията. То е в обхвата на правомощието на омбудсмана да сезира Конституционния съд, тъй като е насочено към установяване на противоконституционност на законова разпоредба, за която се твърди, че накърнява права на гражданите, каквито са: правото на защита, правото на всеки да не бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение и правото на лична свобода и неприкосновеност.

Искането е за установяване на противоконституционност на разпоредба от закон, което е правомощие на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Вносителят на искането излага подробно съображенията си в подкрепа на твърдените противоречия на чл. 64, ал. 2, изречение второ НПК с Конституцията.

По този предмет Конституционният съд не се е произнасял с решение или определение, включително и по неговата допустимост, поради което не е налице и отрицателната процесуална предпоставка, която да изключва неговата допустимост (чл. 21, ал. 6 ЗКС).

Искането има изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) форма и реквизити и следва да се допусне за разглеждане по същество.

С оглед предмета на конституционното производство Съдът приема, че като заинтересувани институции на основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС следва да конституира: Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, главния прокурор, директора на Националната следствена служба и Висшия адвокатски съвет.

Съдът намира, че като заинтересувани неправителствени, съсловни, синдикални и други организации на основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС следва да покани да предложат становища по предмета на делото: Съюз на съдиите в България, Българска съдийска асоциация, Асоциация на прокурорите в България, Камара на следователите в България, Съюз на юристите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека“, Асоциация

за европейска интеграция и права на човека, Българска асоциация за европейско право и Български хелзинкски комитет.

Съдът намира, че на основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС, следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото: проф. д.ю.н. Георги Митов, проф. д.ю.н. Маргарита Чинова, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Георги Димитров, проф. д-р Гергана Маринова, проф. д-р Добринка Чанкова, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Снежана Начева, доц. д-р Атанас Славов, доц. д-р Екатерина Салкова, доц. д-р Здравка Кръстева, доц. д-р Зорница Йорданова, доц. д-р Наталия Киселова и д-р Ивайло Цонков.

По тези съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 64, ал. 2, изречение второ от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) (обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., посл. изм., ДВ, бр. 20 от 09.03.2021 г.).

Конституира като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, главния прокурор, директора на Националната следствена служба и Висшия адвокатски съвет, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава 30-дневен срок да представят писмени становища по предмета на делото.

Отправя покана да предложат становище по делото до: Съюз на съдиите в България, Българска съдийска асоциация, Асоциация на прокурорите в България, Камара на следователите в България, Съюз на юристите в България, Фондация „Български адвокати за правата на човека“, Асоциация за европейска интеграция и права на човека, Българска асоциация за европейско право и Български хелзинкски комитет, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава възможност в 30-дневен срок да представят писмени становища по предмета на делото.

Отправя покана до: проф. д.ю.н. Георги Митов, проф. д.ю.н. Маргарита Чинова, проф. д-р Веселин Вучков, проф. д-р Георги Димитров, проф. д-р Гергана Маринова, проф. д-р Добринка Чанкова, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Снежана Начева, доц. д-р Атанас Славов, доц. д-р Екатерина Салкова, доц. д-р Здравка Кръстева, доц. д-р Зорница Йорданова, доц. д-р Наталия Киселова и д-р Ивайло Цонков, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се дава възможност в 30-дневен срок да дадат писмено правно мнение по предмета на делото.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането, който в 30-дневен срок може да представи допълнителни съображения.

Председател

Членове: